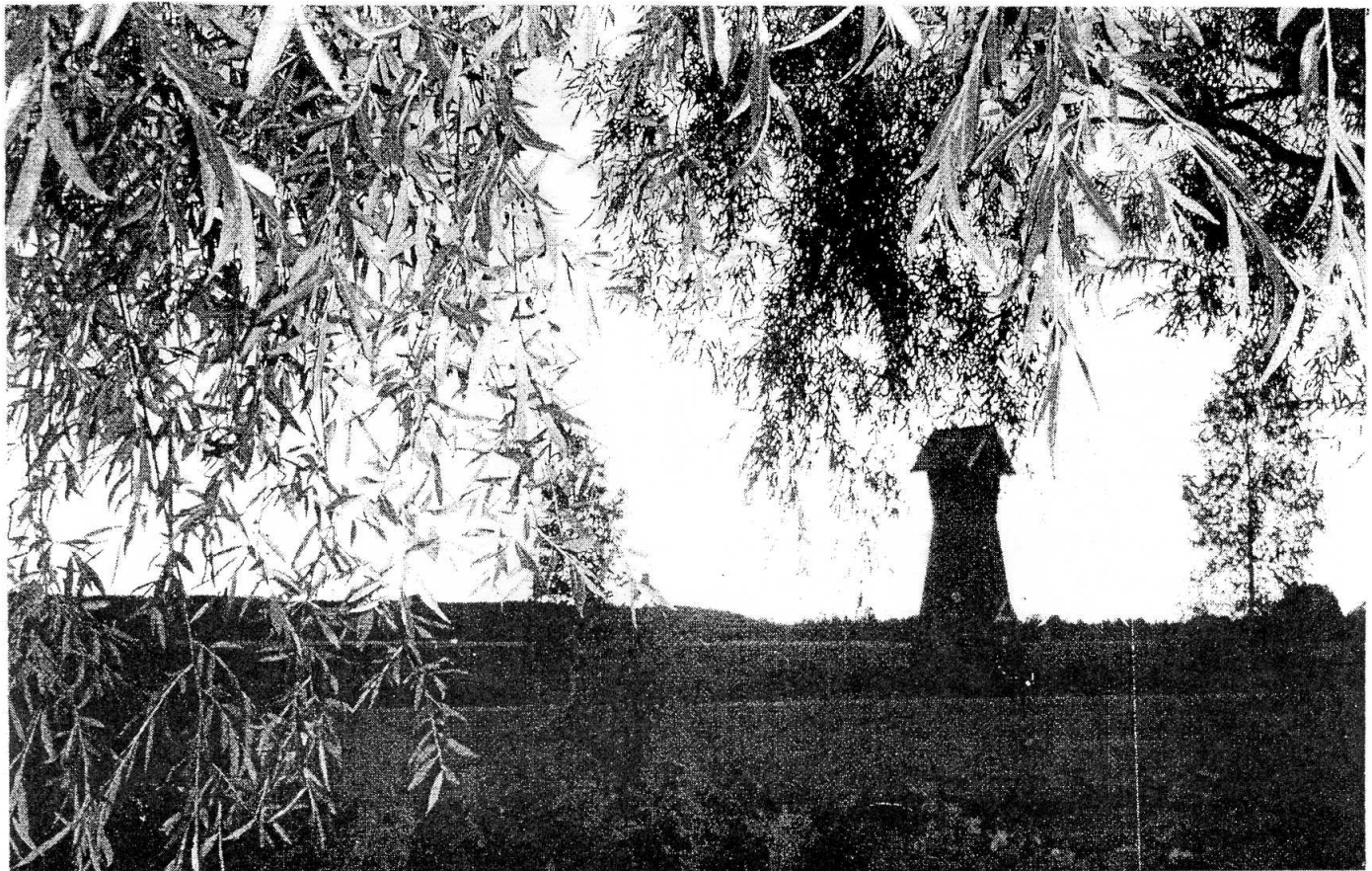

Våsvargen

Årgång 18 nr.2, utkommer med två nr. per år juni & dec.
Dec. 2011 NÅS HEMBYGDSFÖRENING PRIS 30 KR.

Vy i skymning från Jons-gården taget en Sommarkväll mot den slopade Transformatordockan "Simas- Annå" som står symbol för byn, Ett av de unika byggnadsverk som Robert Blixth var med och skapade under 1920-talet.

Fotat av Kerstin Jons

Nåsvargen

Utges 2 nr/år juni-dec
Lösnr pris 30 kr

Ansvarig utgivare

Nils-Erik Jons tel. 30556
Mellanborg 208 78053 NÅS
ne.jons@hotmail.com

Annonsritare Rålg Päär

Nås Hembygdsförening

Ordinari ledamöter

Ordf. Nils-Erik Jons

Sekr. o Stugfogde. Lennart Blixt

Kassör. o Serveringsansvarig. Marianne Flodin

V. Ordf. o Magasinsfogde. Bengt Ehnström

Arkivarie. Gunilla Ehnström

Fäbodfogde. Thorsten Eirydh

Utställningsansvarig. Vicky Airey

Suppleanter

Ledamot. Kerstin Söderman

Ledamot. Ingvar Rosén

Ledamot. Willy Gustavsson

Ledamot. Byvis Mats Larsson

Ledamot. Karin Hermansson

Distributör av "Nåsvargen". Hed Gunnar Larsson

För allmän kännedom !

Utdrag ur.....

Gunnar Tysks minnesfonds stadgar.

Fonden har bildats genom insamling från allmänheten med anledning av Gunnar Tysks bortgång 1976-01-14

Ändamål: Avkastningen skall gå till ändamål som främjar hembygdskulturen i Nås.

Förvaltare: Fonden förvaltas av Nås Hembygds-förenings styrelse vilken har efter infodran av yttrande från en representant för Gunnar Tysks anförvanter besluta om till vem eller vad fondens avkastning skall gå.

Utdelning: Utdelningen sker när förvaltaren så bestämmer, dock högst en gång per år.

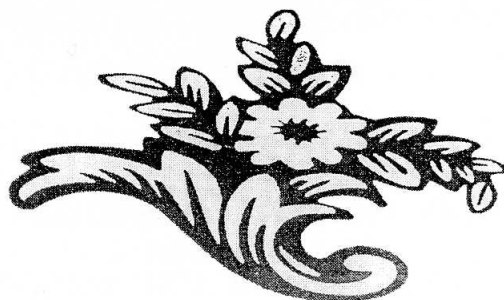
Sekreterare och Kassör för fonden är
N-E Jons Tel. 0281/30556 och
pg. 4401600-4 Gunnar Tysks minnesfond

Tillmans Sara

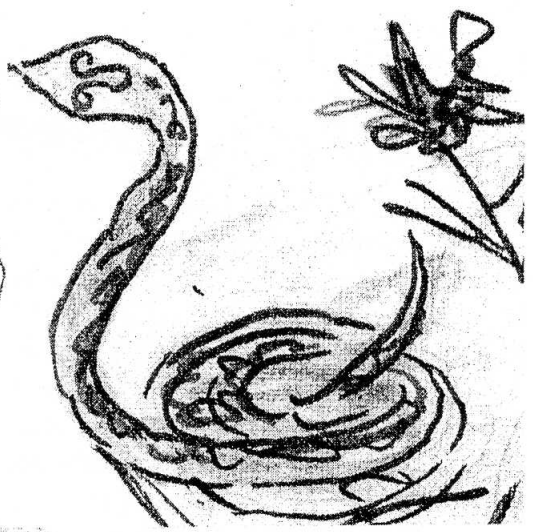
Blåsande bockhorn

Hon utgör symbol för

Tobaksspinnarstämman i Nås

OK! LÅT OSS
BLÄDDRA I
RASKET DÅ

.....TACK FÖR
ROSORNA SOM DU
GAV MIG !

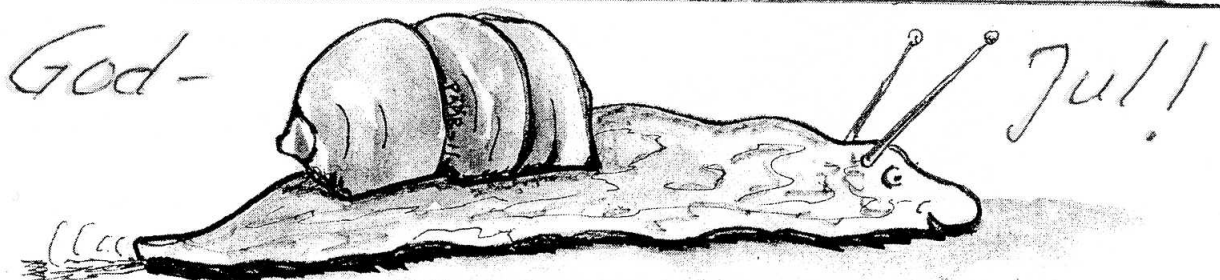
*Vårn annonsritare i arbetstagen
Men just nu en liten paus-vila*

Har just hittat några bilder i gömmorna som jag tog ifrån Päär för ett antal år sedan Tycker den passade fint in i årets "varg" inför en vilande annons- tecknare!

Mitt gamla Nås, som jag minns det.

Hej ! Jag sitter vid köksbordet och skriver samt minns dagar som flytt. i kaminen brinner en brasa som värmer och lyser. Ute är det dimma och november grått. Men följ med in i dagar som varit. Minns ni några av alla affärer som fanns i Nås ? Först uppe i Heden var det Konsum (Villa Heden) Där fick man vänta på sin tur. under tiden plockade Matilda fram varorna man ville ha. Sen i gamla Nås - Korsningen till höger Matssons mataffär och till vänster Konsum i Skansbacken. Sen fanns det två bagerier också. Det luktade nybakat över hela byn, bakade gott gjorde både Skansbackens bageri och Rossebagarn. den sistnämnda bakade goda semlor. Framför där Medborgarhuset är nu, fanns en liten affär som sålde sybehör, tyg, lite kläder, en äldre dam hade affären. Medborgarhuset, Nära dej och där alla kåkar är nu var bara åker. Vid det stora röda huset var det bank i vänster ingång och i höger Gottfrids affär. där såldes bl.a kläder och underkläder samt litet annat, Vad minns jag ej. Sen deras granne var en liten bensinmack och verkstad och vita huset på vänstersidan Järnaffären, dom sålde allt mellan himmel och jord, porslin, kastruller mm. Spik, verktyg, Leksaker mm. Jag har fortfarande kvar en docka och dockvagn därifrån i bra skick efter 50 år. Till höger fanns Frälsnings - armens lokaler. Sen var en av kåkarna slakteri med affär. minns att mamma var in där när vi var små sen stängdes det. Så tar vi och bakar litet mittemot, där Nära Dej är nu, var posten på den tiden när posten var post med service även åt oss lantisar! Oj vad många gånger man varit in å stått och väntat i deras tambur på att posten skulle öppnas, efter lunch, alla affärer hade lunchstängt på den tiden och ingen var öppen på söndag då. Sen bakom posten i villaområdet en liten affär som sålde Kontorsgrejor. Nu tar vi och åker över älven, minns ni gamla älvbron ? en valvbro! Hade timmerbilarna lastat på för mycket kunde dom fastna men oftast klämde dom sig sakta igenom, det gick inte att mötas. bron var för smal, utan alla fick vackert vänta på sin tur. Sen första avtagsväg vänster mittemot det som nu är Bygdegård men då skola, låg Majas mataffär där köpte man popcorn och jordnötter 25 öre påsen, jordnöts påsarna var röda med texten Sun - Pot minns ni, Skolan ja folkskola års kurser 1-7 Skollunchen delades ut i hallen en trappa ner, sen tog alla sin bricka för att äta vid skolbänken i klassrummet. Och kan berätta att åt oss ungar var det att knalla på utedass röda längan där man åker upp på skolgården Missionshuset ligger mitt emot uppfarten till Bygdegården där var och är det mycket olika kul grejor på gång. Sen till vänster tvätteriet det hördes över hela byn när den var igång. Till höger där syrenerna frodas var telefonväxeln en gul 2våningskåk dit kunde man gå och ringa, först prata med tanten i luckan beställa samtalet så ringde dom upp gå in i hytten och prata i telefon där o ljuset blinka jämt mörkt ljusst mörkt ljusst efter samtalet tillbaka till tanten i luckan och betala. Jaha Sen litet längre bort i ett av husen på högra sidan fanns Skomakaren han både sålde och lagade skor, en äldre man som gick med 2 käppar eller kryckor. Om han hade fina skor? Jada. Och det som är Pizzeria nu hette Centrum då var café alltså fik, kaffe läsk bröd godis tidningar. Landsvägsbussen stannar för på och avstigande o gods till och från Nås. Annas Café det var Apotek med brunmurriga väggar, massor av lådor för medicin, minns hur det lukta därinne av alla mediciner. De blandade säkert till en del själva. Sen i Överborg fanns lanthandel i en liten affär. Och här har funnits allt Brandkår, Polis. Sjukstuga, Tingshus, som tyvärr brann ner till grunden mitt emot kyrkan. Prästen bodde i den stora Prästgården. Nås Järnvägsstation med Stins och man kunde där köpa biljetter. Det här var en del av Nås för bra längesen.

Berättat av Rosmarie Boman

Undran inför jul!

Hej alla. Vill med denna lilla berättelse önska er alla en riktigt God jul & Gott nytt år.

Julen!!!!

Jag har hört att julen står för dörren....undrar just vilken dörr det kan vara? Vår ytterdörr är det i alla fall inte, den går lätt att öppna, så där står i vart fall ingen jul i vägen.

Konstigt är det, jag har kollat flera dörrar här i Nås, men inte sett några av dessa omtalade jul...en gång såg jag några gamla bildäck stå och skräpa mitt framför vårt förråd, men det kan väl inte vara det dom menar!?

Vid den här årstiden bakar folk och lagar massor med god mat och så kommer tomten.

Han har paket till alla som varit snälla under året.

Jag har varit jättesnäll och kommer således att få massor av fina saker.

Bland annat har jag passat familjens hästar och katt, rensat bort sly längs promenadvägen nere vid Noret, och räddat otaliga pinnar från en säker drunksnö i älven.

Jag har gjort så mycket bra saker att det skulle ta lång tid att räkna upp dem.

Nu skall jag ut och se om det finns något spår av julen, tomten och alla paketen.

Sven-Erik Brädfors

Några kryptiska benämningar vid Fäboden

Hävlär = Störrar att bära hö på

Brömman = Liens fäste

Bugu = Ryggväska

Ringo = Grythängare i spisen

Kia = Inhägnad kring fjösä

Svalka = Att bära hö i

Sletjå = Småhö so man lockade korna med

Bufförslänk = Vidjegrimma åt kalvar

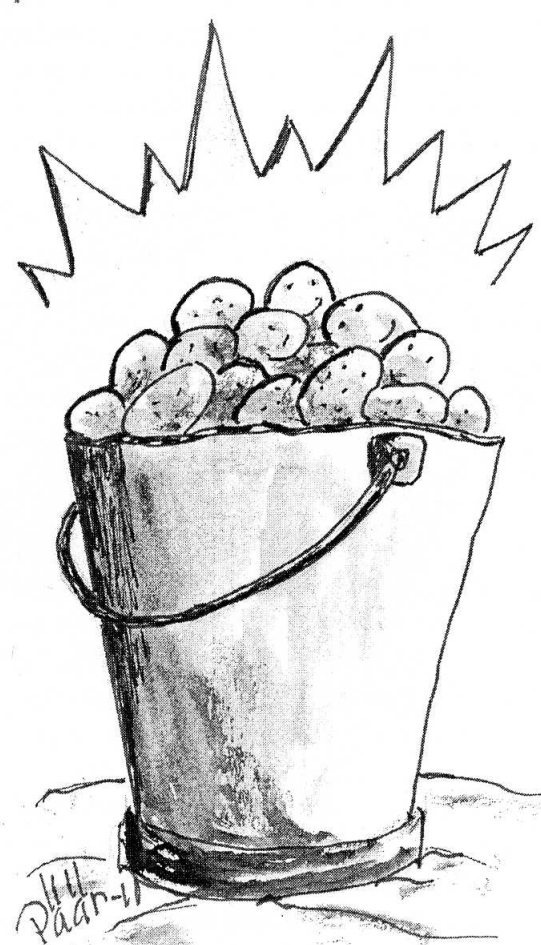
Fotonä = Handtag på en trähink

Kujå = Lockrop åt Kittera

Stannsta = Vilplats för vallkullor

Tjäckelyxa = Billa

...Potatisen med smör...

...och ögon för kvalité...

Bröderna Olérs AB.
Nederborg Nås.
Telefon 0281 - 30 261

“Matsheor” Vilket jag sätter i samband med Torvströhusen längst upp i Borg vid södra delen av Vålmyran.

I min barndom var det 15-talet små åkerbitar utan gräs på vilka man torkade torven på, med hjälp av väder och vind, och på vissa av dessa var det en takad timmerstomme eller en fyrkantig låda eller liknande på pålar, där man skulle placera torven när den torkat. Som barn var jag med min far och farfar dit och skulle röra om torven så den fortare kunde torka, de hasade genom denna åkerbit med skoförsedda fötter på varje halvmeter och det fodrades vändning flera gånger under torkperioden tills de tyckte det kunde fraktas under tak eller fraktas hem till lagården.

Till våran åkerlapp hörde en större bit åker till som var gräsbeväxt och slogs med lie och togs tillvara för utfodring av kreaturen. Det var före min födsel som detta skulle slås av av min farfar det var väldigt varmt och soligt denna dag och farfar hade lien med och slog av gräset men innan han hann färdigt så blev det total solförmörkelse och det blev ganska mörkt när solen gick bort och istället så blev det invasion av knott som blev väldigt aggressiva och farfar blev hårt angripen och blev väldigt sjuk fick hög feber och yrade och blev liggande flera veckor men kvicknade sedan till och blev iordning och efter detta så blev han nästan befriad från sin reumatism som han besvärats av i många år. (Naturens under)?

Men så småningom så började dessa torvhus att förfalla och rasa ihop. För det fanns torv att få på smidigare väg i fortsättningen, tex. genom “Lanthandel”

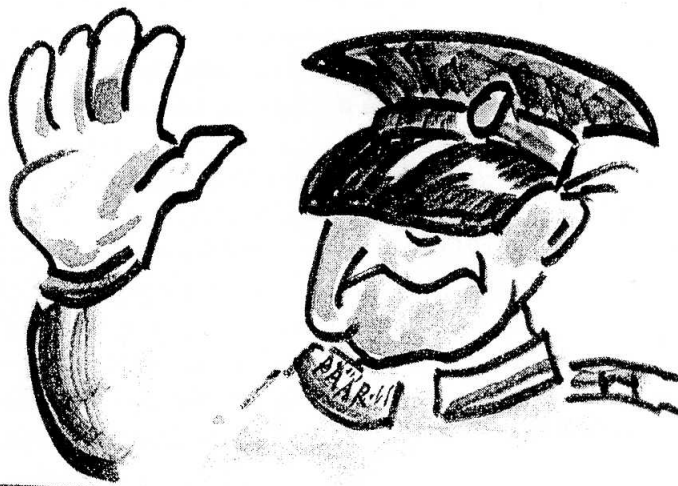
Jag hade då växt upp och ingick i Gräsbergets jaktlag, där hade vi köpt in en militärvagn att frakta älgarna på där hjulen satt längst bak och ramen var av järnbalkar så det var ingen som orkade lyfta på den på dragkroken av traktorn, då tyckte vi att vi kunde använda någon av dessa fd lador att ha som garage åt denna vagn för den hade ett stödben på dragstången så den var hanterbar och vi ville ha den takad och bevarad för kommande jakter.

Ladan står ännu placerad vid Gräsberget där vägen går över till milan men vagnen är idag ersatt av fyrhjulingar som fraktas med vid jaktens början och hem vid jaktens slut. Den tjänstgör som förråd åt saltstenar och passskyltar.

Vi på PROPELLERVÄGEN 13 i
DALA-JÄRNA

FIXAR ALLA DINA BILBEKYMME
T.EX. HJULINSTÄLLNINGAR,
FÄLGAR OCH DÄCK
VI HAR ÄVEN TRÄDGÅRDSMASKINE

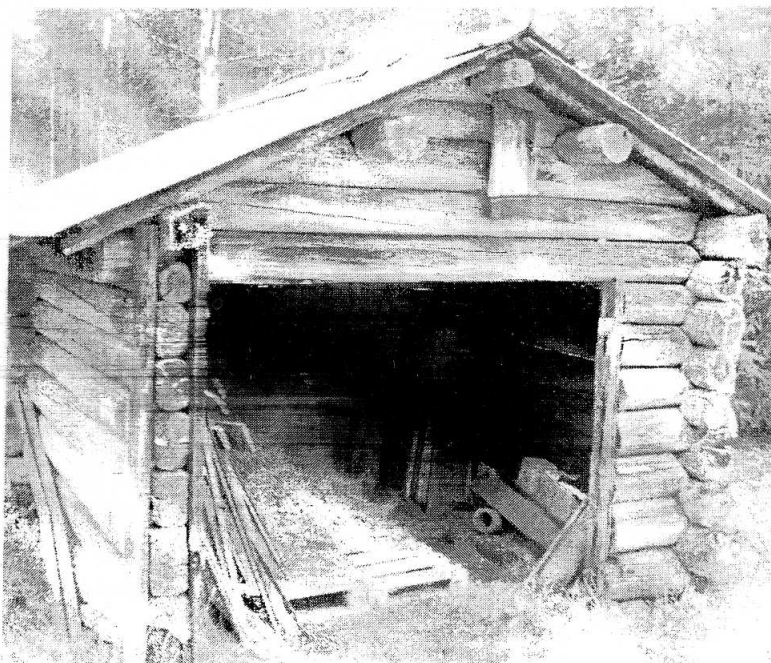
Välkommen till
DÄCKTEAM

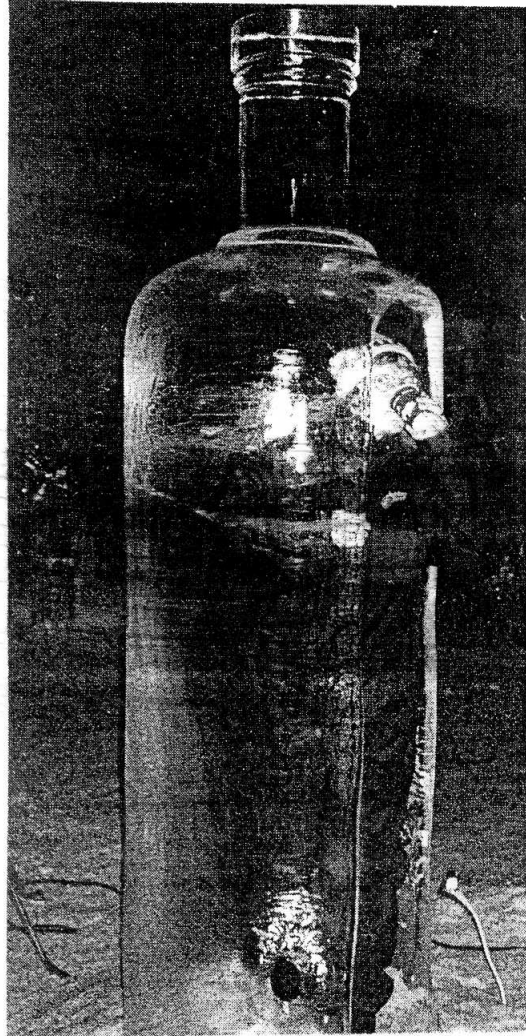
DITT LOKALA DÄCKPROFFS

0281-130 90

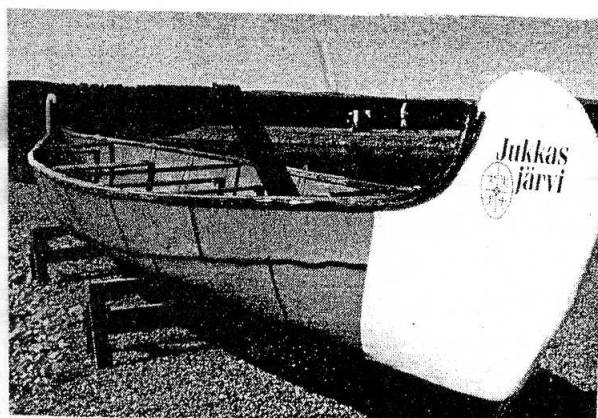
Propellervägen 13

Torvströläo från Matsheor

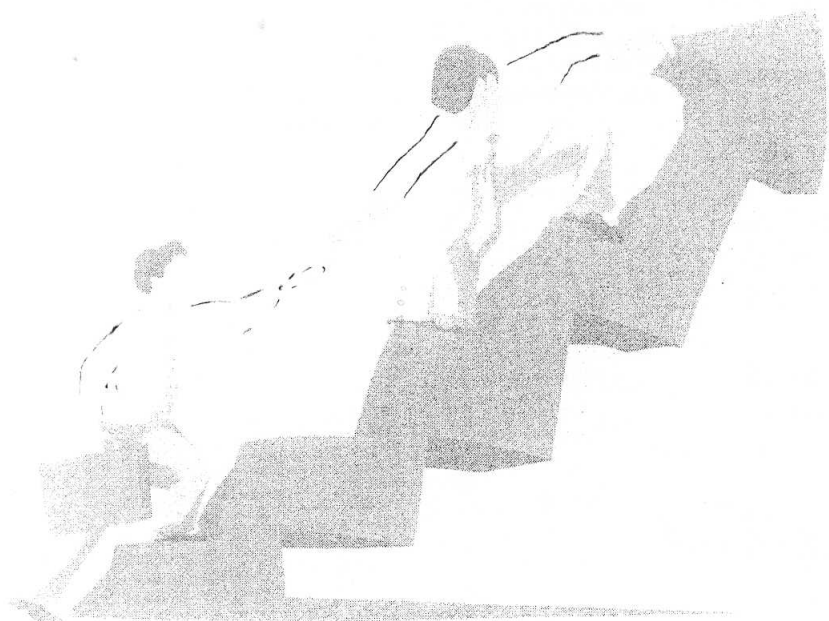

Från Is- hotellet i Jukaskjärvi under en Semestertripp till Nordkalotten 2002. Vi har åkt Inlandsbanan till Gällivare o Därifrån hyrde vi en bil och nu tänker Vi fortsätta mot Tromsö, Alta och vidare Mot Hammerfest. En underbar resa har det varit och sen blev det tåget åter från Gällivare efter 3 dygn på Nordkalotten

Räddningsbåten
Lampkronan

Kerstin tar en fikakopp
ur is-flaskan på ismusèet

...välkommen in
vi har förslag
som hjälper dig uppåt...!!!

HANDELSBANKEN VANSBRO
TEL. 0281120 20.

*Litet sägner och berättelser från
Anders Lissjanis från Oppigåln
nu boende i Ludvika.*

Före midsommar fick jag och min hustru Edith besök av min systerson Eriks hustru Inga-Lise och hennes dotter Lisbeth.

Vi fick då av dem en upplaga av "Nåsvargen".

(Vi fann då att den var mycket intressant och tänkte att

"jag kanske kunde bidra med några minnen" från Nås)

Jag skrev några visor samt en dikt från min militärtjänst vid F 4 på Frösön i Östersund. I Nårsjö fanns det flera med namnet Anders, två fanns Nerigåln och två Oppigåln. Det blev Anders Nerigålns och Anders Oppigålns.

Brevbärarn hade ingen svårighet då det fanns bara en brevlåda och den var placerad Oppigåln. Men eftersom både Anders Nerigåln och jag jobbade åt Dalarnas virkesmätningsförening och det hände att vi öppnade varandras brev, ändå tills jag och min bror Olle gick till pastorsexpedition och ändrade efternamn till Lissjanis. Då var problemet ur världen, trodde jag ända tills Anders Nerigåln gjorde samma sak. Efter en tid gifte Anders Nerigåln sig med Lisa Lindholm från Dala -Järna och han flyttade till hennes föräldrahem i byn Morn. Självt blev jag gift med Edit Axelsson från Utsälje och vi flyttade till Ludvika där jag fick anställning på dåvarande ASEA.

Det fanns inga världsliga aktiviteter i Nås. Träffpunkterna höst och vinter var en Biograf och två caféer Lindgrens och Lindgården. Lindgården var kanske mest besökt genom att de hade en "Juke-box" med ett flertal skivor i en kassett. På sommaren var det förstas dans på Orrbackens dansbana med olika dansband. Det fanns inga bilar så vi fick cykla eller gå.

Innan det var dags att gå på bio, lördag och söndag, vandrade vi flera gånger mellan Virans kiosk och Folkets hus där film skulle visas.

Anders Oppigåln.

Hästbergsvisan

Melodi: Kors på Idas Grav

Emil Hemming Hästbergslaget ett i allt trodde säkert att det skulle bli kallt, i sommarvärme och med påsen - drog han ut i skog och mark. Han är säkert Sveriges äldsta skyttmonark Valter Gustavsson som är nog vassast här. Haver i en gammal älgdjur blivit kär. Enögd och så full av skottsår högra låret fullt av var. men ändå tyckte Valter älgen var så rar. Einar Olsson slaktaryrket fått i arv utan honom vore Hästbergslaget arm, med sin dolk och yxa delas älgen mitt itu själv vill han ha bästa biten åt sin fru. Nils från utankyrka i det vackra Nås, tyckte inte första dagen gick i lös, han viste inte vad det gällde när han drev i skog på nytt men han tyckte nog det var en riktig skytt Kristids-Jacob han vill inte gå så långt han om nätterna får ligga ganska trångt bakom första bästa lada sträcker han sig högt på två undra på att älgarna från honom gå Lövsjö-Sven som alltid tager långa kliv van att vandra men då tar han bil båda fötter full av blåsor, är det värsta som han ser men trots detta går han här omkring och ler Sista kom blinken hoppande ur ett snår det syntes tydligt att han fällt en får sin monokel har han tappat detta hände första dan men han tycker nog det var lika fan. Vår polis är ganska strong och han dricker blott buljong och han sitter på sitt pass i kortkalsong men han skjuter sällan bom trots att hans gevär är tom älgar skrattar så dom tappar bort sin gom Nedre stugan känner jag så litet till men dom i sängarna ej kunde ligga still Kalle Folke Helge Lasse dom får väcka hela byn dom tänker mycket men dom tittar upp mot skyn
Anders Lissjanis

En dikt jag skrev på F4 Frösön Östersund

Jag står på post på julekvällen och drömmer mig bort någonstans jag blickar ut över Oviks fjällen som bildar mot himlen en krans

Snön lyser vit och allt är stilla alla har frid i sitt hjärta Borta är bördan som varit så tung horta är sorg och smärta

Tankarna svinner långt ner i söder till alla som jag där har kär kärlekens eldar ännu där glöder jag önskar jag nu vore där.

Jag minns hur det var på julafton förr tomten kom och knackade på vår dörr. Från säcken han delade klappar till gammal och ung och vem som var tomt, det var jag som var kung.

Ute i världshaven rasar en storm alla får frysa och svälta. Och att många drabbas av sorg jag önskar att alla får frid i sitt hjärta..

Melodi Balsalens Drottning

Fort älgtidens dagar försvinna
och nu sista dagen det är
det känns som det vore få timmar
men trots detta hemåt det bär.
Vår lycka ej varit den sämsta
men bättre det kunde ha gått
men glädjen har varit den bästa
ej bättre vi kunde ha fått.

Vi solsken har haft alla dagar
och tiden har gått uti dur
Det är som en underbar saga
en frihetens hälsovårdskur.
Vi trivs ju så bra med varandra
här finns varken gnabb eller hat
och ingen behöver ej klandra
det är ju sådär vi vill ha..

Å ikväll jag sitter här och tänker
på vår älgjakt som är snart förbi
för en livslust den i själen skänker
att dem aldrig oss ska utebli.
Vi träffas blott en gång om året
alla som har möjlighet därtill
här står glädjen högt i Hästbergssnäret
skänker skoj och mycket mer därtill.

Som ett höstlöv faller ner mot marken
rivs ett blad ur livets almanack
efter oss går nya män i arken.
utifall ett handslag och ett tack.
Våra namn är skrivna här i berget
som ett tecken på en svunnen tid
de är skurna in i märgen
att för evigt ska de där förbli.

Anders Lissjanis

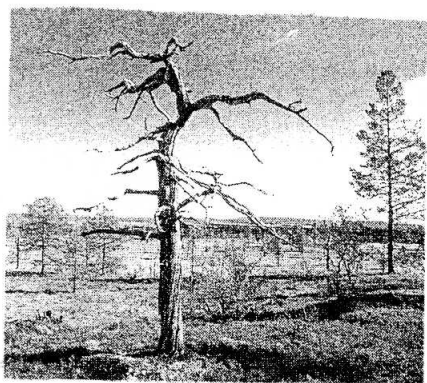

Bild från Träskmarkerna
mellan Glöte och Särna

..VET DU VARDE' FINNS
LINGON ? ?

JA, DU E' JU LITE SENT
UTE, MEN TA Å RING
HAGSTRÖMS DOM
HITTAR DET MESTA!

**Vi arbetar i huvudsak
med GPS-inmätning
och dokumentation
ledningsnät.**

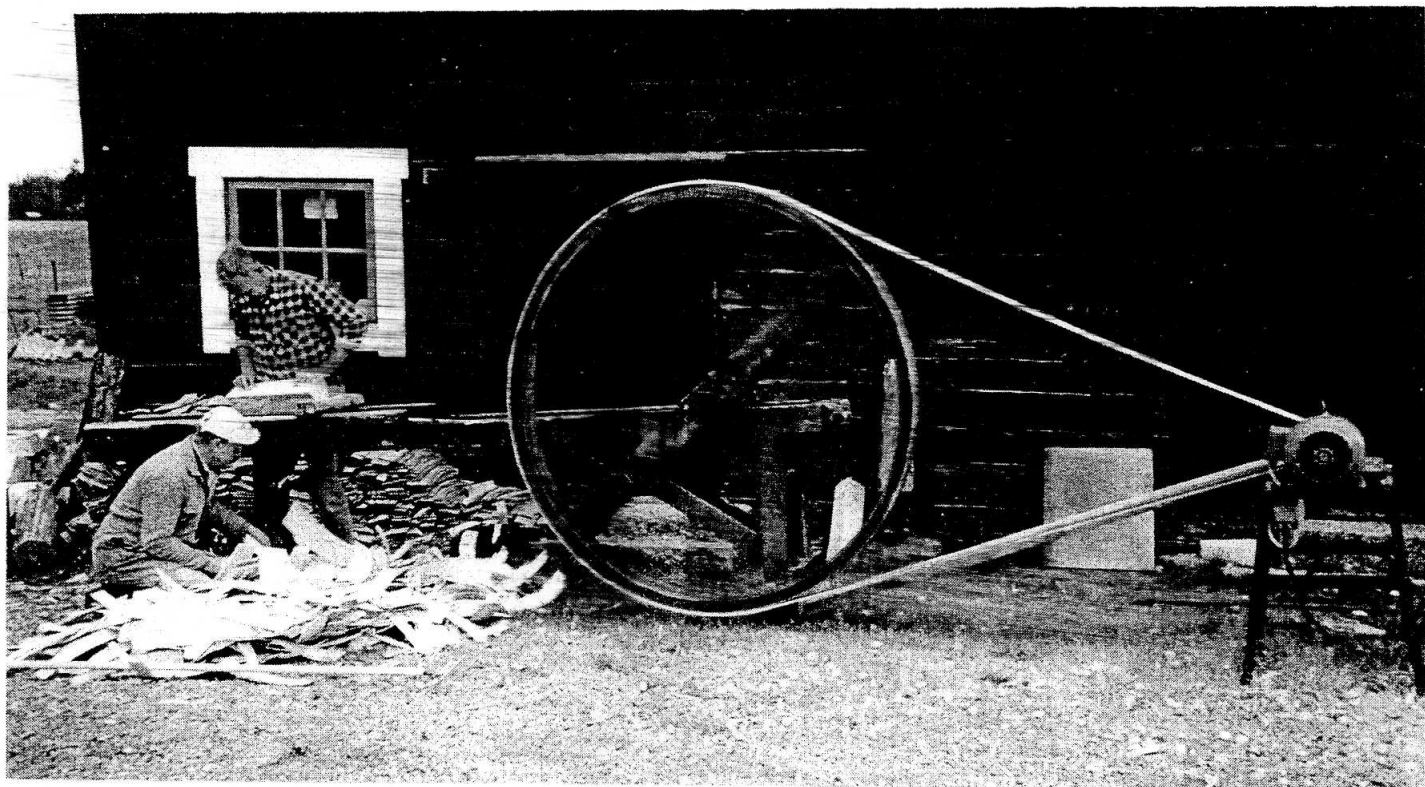
Hagström
IN&S AB

NÄRSJÖVÄGEN 23 780 53

NÅS

TEL. 0281-30597

070-6208271

Späntning av Pärt med Pärtmaskin lånad från Doppens inför förra pärtbytet vid Lisskvarngården år 1992 Nils-Erik späntare och Lennart Matses sorterar ämnena på gården vid Jons.

Inför 2011 påbörjades späntningen innan ved-taken revs av på storstugan vid hembygds-gården ca. 5000 st. pärt upp- späntades innan taken skulle frigöras då det visade sig att när det uppruttade ved - taket togs bort och efter att Platonmattan avlägsnades efter att ha blåst loss och fastnat påskorsstenen visade det sig att Pärttaket som låg under var i så bra skick att vi beslöt att låta pärten vara kvar till ett senare tillfälle så vi skulle istället använda de sökta pengarna till att åtgärda källarnedgången som höll på att rasa ihop för det är bättre att pärten får torka ur innan de läggs på så vi kommer att spänta upp ca. 5000 stycken pärt till innan vi är redo för påläggningen av de ny -späntade tak -pärten om ca. 2-3 år. Tyvärr slogs det sönder en rad i östra takfoten så det har lagats lite provisoriskt men det är på utskottet så det får så bli tills vi är mogna att hoppa på totalbytet av taken på huvudbyggnaden. Även det fristående stolphärbret kommer då att få ny takläggning.

Vi (Hembygdsföreningen) har också sökt bidrag att åtgärda ingångsramperna vid Utanheds kvarn som har stått oanvänd i 4 säsonger. Men det har även spolat in sand i sumpen så att drivhjulet har fastnat i sand och det har orsakat att vi ej kunnat ha någon verksamhet där. Detta måste också åtgärdas till kommande vår för att kunna utföra kvarn malandet av spannmål.

Litet information om våra förehavanden. Vi ser fram mot en kommande säsong Med verksamhet på föreningens byggnader N-E.

*God - jul !
önskar*

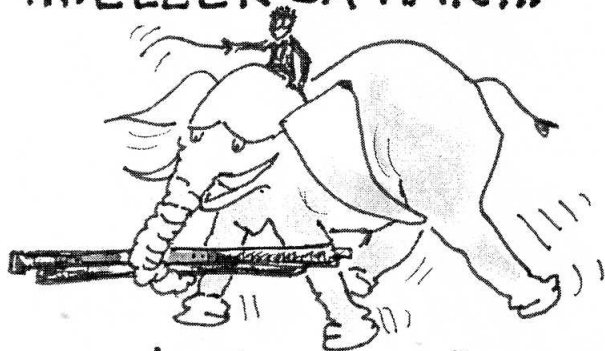
Nås Hemslöjdsförening
Tel. 0281 / 30252

...MAN KAN TRANSPORTERA
ETT HUS SÅ HÄR.....

14302 BITAR
KVAR...

...ELLER SÅ HÄR...

...VI GÖR SÅ HÄR...

HELA Huset!

Hemmings Åkeri AB

PER & BÖRJE

Specialitet
Skogs- & Hustransporter

Storbyn 12
780 53 Nås

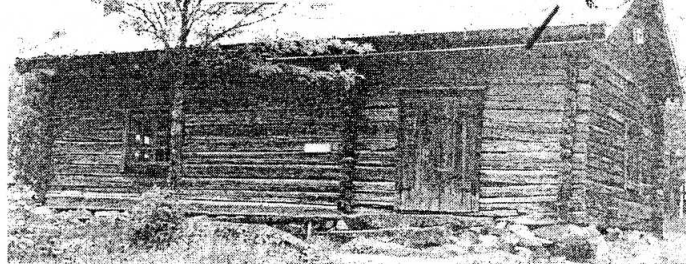
Tel + fax: 0281-300 90
Per mobil: 070-213 68 99
Börje mobil: 070-263 33 54
Mail: hemming.ab@xpress.se

finnskogarna

Torsby Finnkulturcentrum

Kollsberg

4 Rökstugan

Byggt ca 1815 av ättlingar till invandrade finnar. Redan i slutet av 1500-talet kom de första finnarna. Deras byggnadstradition bevarades genom generationerna. Detta var den sista kvarvarande rökstugan i Fryksände socken. Flyttad hit till Kollsberg 1924.

Efter alla Finnmarks träffarna i Fredriksberg
Där vi träffades från hela mellersta Finnmarken
(Gamla Nås finnmark) (som sträckte sig ända från
Äppelbo till Söderbärke och något inom Värmland och
Västmanland) Vi samlades och reklamerade för
finn-byar och Finnmarksstugor samt leder.

Inom Nås var det främst Kyrkstigarna från
Sågen till Nås som vi främst försökte sälja ut
som utflyktsmål. Detta avslutades sedan med
"Finnskogstinget" i Torsby den 5-6 oktober.

Till vilket vi var tre från Nås (Marie, Anders och
jag Nils-Erik samt Alexandra från Järna som
var med på denna träff. Vi bodde på Torsby
Vandrarhem och hade mötet vid Prostgårdslagårn
Första kvällen middag på Prostgårdslagårn med
Underhållning av lokalt närvarande musikgäng.

Sedan tillbaka till Vandrarhemmet för nattvila.
Efter lunschen andra dagen vid Kollsbergs Hem-
bygdsgård gjordes en guidad promenad förbi
husen och stugorna i slutningen nedanför Hem-
bygdsgården och beskådade dess väldigt fina
museer innan vi därefter besökte Torsby Finn-
kulturcentrum. Innan hemresan.

NE

En Björnhistoria

I mitten av 1800-talet fanns det i Nås en storskytt som hette Josefs Lars Olsson i Kvarnnäset. Han var känd över hela Dalarna. För vart djur som han sköt så ritade han ett streck på bösskolven och den blev alldeles fullritad med streck. Vill man se denna bössa, så finns den hos Ljugas Eriks. Det sägs att han har skjutit 130 björnar men det är nog överdrivet. Det är mycket nog om han har skjutit 30. Han var mycket intresserad av Björnjakter. En gång hade han lagt ut en Björnsax i en blöt myr. Han hade nu också talat om det för folket i byn. Alla som var ute och vallade gingo och aktade sig för saxen. Men rätt som det var, kom en gammal gumma, som var ute och "jättade" i den. Björnsaxen var nämligen så överväxt med mossa, att den inte syntes. Gumman började att ropa så mycket hon fick ur halsen, en Hôlä, d.v.s en som var ute och vallade, trodde att det var en björn som kommit i den, så han sprang hem till byn efter folk. Men när de kommo fram, så fingo de se att det inte var någon vanlig björn som satt i den, utan en gumma, och de togo då och hjälpte lös henne. Tur var det att saxen legat ute så länge att den hade rostnat, annars hade den nog slagit av benen på henne. För en Björnsax är så kraftig så den kan slå av benen på den största Björn. Den gången fingo karlarna gå hem utan byte.

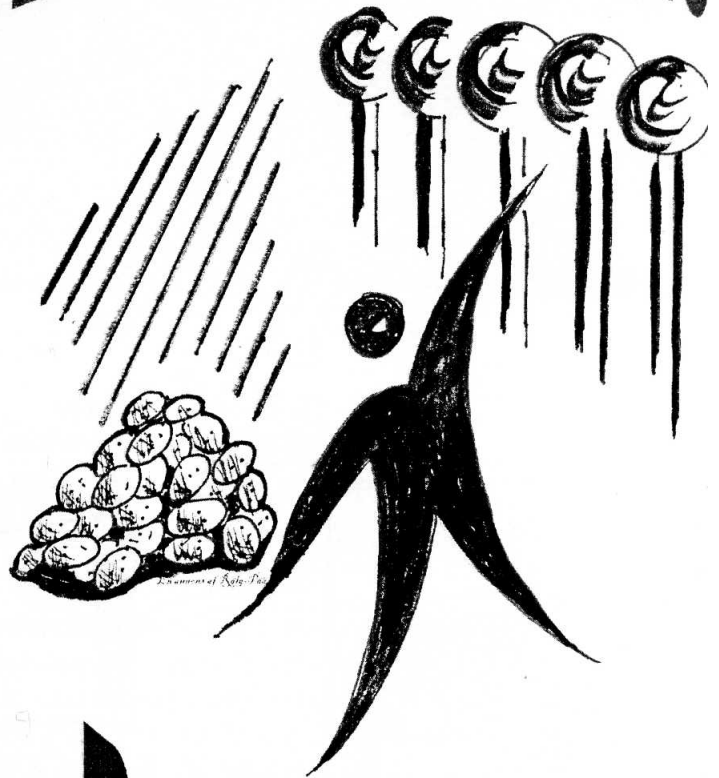
Vintern 1925-1926

Förra vintern var en ovanlig vinter. Det var ganska litet snö. Man till och med plöjde mellan jul och nyår. Och somliga rodde i båt till julottan från Malmsta. Men denna vinter har varit en ovanligt hård vinter. Det har knappast varit en sådan vinter i mannaminne. Den första snön föll i mitten av oktober. Det har hopat sig så mycket snö på järnvägsspåren, att tågen fastnat, så att de måste skotta loss dem. Man har till och med måst köra undan snön här på Skolgården. Så mycket snö har det varit, att vi inte kunnat åka skridskor, men så har vi istället fått åka skidor så mycket vi velat. Det har varit ända till 35 grader kallt här.

Förra vintern var en ovanlig vinter. Det var ganska litet snö. Man till och med plöjde mellan jul och nyår. Och somliga rodde i båt till julottan från Malmsta. Men denna vinter har varit en ovanligt hård vinter. Det har knappast varit en sådan vinter i mannaminne. Den första snön föll i mitten av oktober. Det har hopat sig så mycket snö på järnvägsspåren, att tågen fastnat, så att de måste skotta loss dem. Man har till och med måst köra undan snön här på Skolgården. Så mycket snö har det varit, att vi inte kunnat åka skridskor, men så har vi istället fått åka skidor så mycket vi velat. Det har varit ända till 35 grader kallt här.

Handskrivet och formulerat av Sjö Lars 1926
De är sedan om skrivna men en liten flik finns kvar av det ena formuläret (mycket välskrivet)
Från Sjö Anna

KATRINAS GÅRD NÅS

Potatis, skog.

TELO281-30 102

eL. 30 078

Mallik

God Jul!

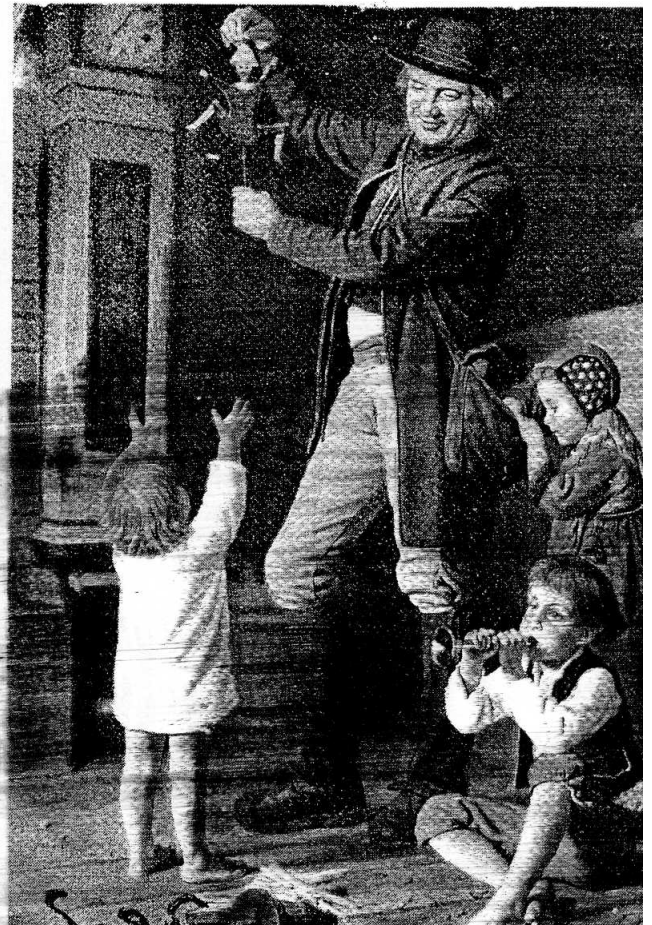
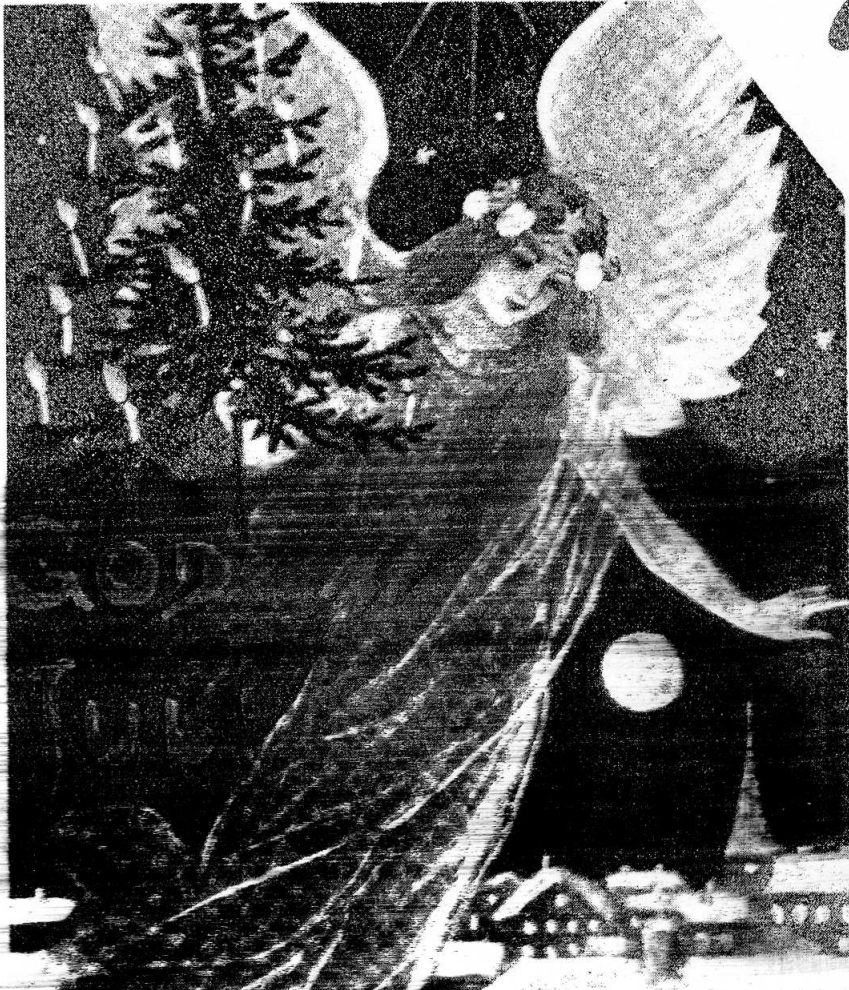

Här några sidor med Julkort
från början av förra seklet
Njut och beskåda!

God - Jul!

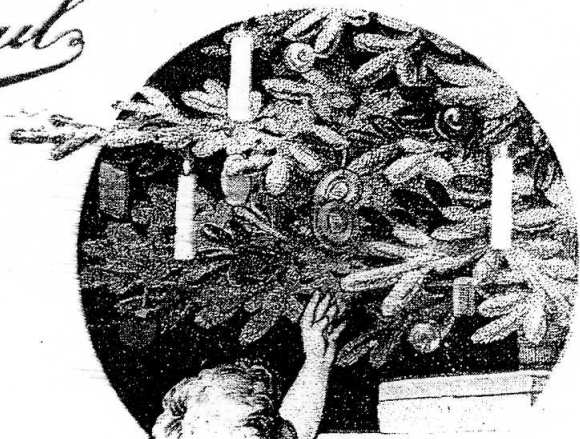

God Jul!

God Jul

God
Jul

Fröjdefull juk

Örrån året gått till ända,
 Runat kring byggen reds till fest,
 Öfver land och haf sig tända
 Juleljus för helig gäst.
 Drifvan i sin skrud den rena
 Endast ökar ljusets flod,
 Röjdens då! Må vi ej ena
 Sjä tack till Herren god!
 Ljus och lif tillsammans bora,
 Låksom mörker hör till nöd.
 Jubel kan ej julen störa,
 Ut ur sorg och ve oss nöd
 Lifvets herre ledning bjöd.

Jenny Nyström

Dalarne, Rättvik.

God Jul!

En riktigt God- Jul !
 Önskar Nås Hembygdsförening

"Älgdrevet 2011"

Ot-tävlingen som arrangerades av Ulriksbergs IK t.o.m. år 1996 men lades där efter ner genom att kartmaterialet var tillfullo utnyttjat och utsprunget.

Kartritaren och orienteraren Tord Hederskog boende i Näs utnyttjade terrängen kring Lindesnäs och åstadkom ett parti som var ur Ot-synpunkt Idealiskt för orientering och åstadkom ett väldigt kuperat terrängavsnitt som var perfekt att utöva en stororientering i.

Det blev i år en nytändning för tävlingen Älgdrevet. Samtidigt SM-tävling i "Ultralång".

Arrangör var HJS Vansbro OK och Ulriksbergs IK som genomförde tävlingen perfekt.

Deltagarna var väldigt nöjda med allt som hade med arrangemanget att göra, samt ett förtjusande väder.

Detta område genomflytes av Äskan och Åskbäcken som tillslöt Äskan intill målområdet.

Och detta blev för banläggare Tord den ansvarsfulla uppgift att åstadkomma en stortävling. Här skulle 11 st. övergångar eller broar byggas så att vägvalen kunde utnyttjas tillfullo.

Helgen 1-2 okt 2011 gick tävlingen av stapeln med SM-status på lördagens-tävling med drygt 1200 tävlande i Lindesnässkogarna och på söndagen ca. 1000 tävlande som fick avnjuta fint väder och fina banor båda dagarna, med målområde vid den fina campingen i Lindesnäs.

Under sommaren var även jag Nils-Erik och Johan Steffansson med och hjälpte till med att bygga broövergångar, där även Johans och Tords fruar ibland också var med och hjälpte till.

Bredden på vattendragen var mellan 5 och 10 m på alla ställen så det var att vada på de flesta platserna för att komma till lämpligt träd att fälla och bygga vidare på.

Här några motiv från brobyggnationen.

Johan och Tord stagar upp övergången i Äskan

Tord fäster en spång i Äskan

Johan med fru och Tord
Tar en fikapause

**Du vill ha er alla
från oss alla !!**

**.... kom ihåg vi har både mat, tips,
tidningar och förströelser för alla, Du
är alltid välkommen till oss !!**

**NÅS SERVICECENTER
TEL. 0281-302 19**

Då jag fick följa min Far och Mor

Ännu vid framskridna levnadsår
min barndomstid för mitt minne står
i all min oskuld så trogen.
Vad det var roligt i unga dar
då jag fick följa min mor och far
till fåbodvallen i skogen.

Jag sprang i backar bland stock och sten
med bara fötter och nakna ben
och utan jacka och luva.
Och blev jag hungrig, som hända plär
så tog jag för mig en handfull bär
från skogens närmaste tuva.

Vad jag i vändningen då var rapp
med liten Lekatt jag sprang ikapp
tills han sig murade inne.
Och lille ekorren, vig och lätt
fick understundom ta sin reträtt
till furans översta pinne.

Och om jag stundom blev trött att gå
så skar jag Käppar att rida på
och det blev hästar så friska.
Så red jag hän genom skog och mark
med säkra tyglar av bast och bark
och en liten ungbjörk till piska.

Och halva dagar jag låg på knä
och byggde båtar av bark och trä
vid bäckens grönskande stränder.
Och mina laddningar utav sand
jag sände över till fjärran land
för tusen kronor i sänder.

Man är så händig då man är barn
jag byggde såg och jag byggde kvarn
vid lilla bäcken den svala.
Miljoner plankor det skar min såg
och tusen kronor av korn och råg
min lilla kvarn kunde mala.

Jag byggde ladgård, jag byggde stall
av ris och kvistar från gran och tall
och stolt sig byggnaden visar.
Av gamla grankottar från i fjol
fick stallet hästar och ladgård kor
och kätten kalvar och grisar.

Visst var den enkel min barndomstid
men dock vart minne, som knyts därvid
jag skall för livet bli trogen.
Jag skall ej glömma de snälla dar
då jag fick följa min mor och far
till fåbodvallen i skogen.

Sjung mig Hem

Sjung mig hem om du kan med en hälsning
till Dalälvens härliga strand
O, de sjöar och berg- skogens susning
Jag vill leva och dö i mitt land.
Där som Far och min mor fick sin bärgning
där barndomens tid min förrann.
Där vi lekte i bäckarna simning
där i leken varandra vi fann.

Sjung mig hem om du kan med en hälsning
till bergen bland furornas doft.
Jag vill höra på uvarnas hujning
där som bergkungen hade sitt slott.
Ja till Svansberget-Flen och på Klacken
där berghund och Råndan ju fanns
och på Sammilbuberget vid backen
var man glad om man slapp fram för "Hanns"

Sjung mig hem om du kan med en hälsning
till Hästbergets härliga höjd
jag vill höra på vallkullans Kujning
och på trastarnas kvittrande fröjd.
Jag vill gå på de stigar i skogen
där jag gick i sällskap med far
se den plats mor min valla så trogen
med sin betande hjord många dar.

Sjung mig hem om du kan med en hälsning
Till sjungande forsarnas brus.
Hör du Kvarnholn och Utanheds susning
hälsa Borgbodarnas fåbodehus.
Jag var ung, men jag minns hur vi lekte
och fiskade även ibland
ja en gång då som fåren jag smekte
gumsen Knuffade ikull mig i sand.

Sjung mig hem om du kan med en hälsning
skall Hjulbäck jag se än en gång.
Du min barndoms och minnens förljuvning
dig jag hälsar här uti min sång.
Ja var sten där i täppan- ja viken
vid Högholn var dagen ej lång
fast man ramla omkull- tog till lipen
då skidorna slant någon gång.

Sjung mig hem om du kan med en hälsning
O hembygd på Dalälvens strand.
Nog jag minns dig fast storstadens rusning
vill förhindra min tanke ibland.
Släkt och vänner en hälsning jag sänder
Till Eder runt Dalarnas land
Hälsa hem- Ja dit hem- tanken vänder
Ifrån staden vid Michigans strand.

HÄR EN TILL VISA AV MÖCKELIND ERIK

Jag vill sjunga till Dalom.

En hälsning med trånadens sus vill jag sjunga till Dalalands vårsommarstund.
När klappande längtan med pulsslagen ljungar till Järknippans hällar och dälternas dungar till Asphagens vårgröna lund.

En lovsång med höstglöd i blick vill jag sjunga till täppornas blekgula råg.
Som faller i strimlor för liarna tunga för det skogarnas guld som är limbärens klunga ett gudslån för dalamors tråg

En stormsång med fladdrande hår vill jag sjunga till regnvåta Kastvindars brus.
När hagarnas alar för höststormen gunga och blixterna jaga och knallarna sjunga över fåbodars mossgråa hus.

En tacksång till levandets Gud vill jag sjunga med en bortlings längtan i röst.
För minnen av säd som för vindarna gunga för det hemljus, som lyser genom vandringsår tunga till en längtande dalasons tröst.

JAG VILL JAG VEET
VAR DET FINNS
KVALITETS SLÄPVAGNAR..

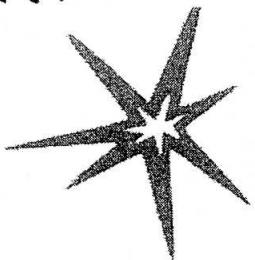

BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB
TEL. 0281-595 700

Svetslego är en underleverantör av bearbetade och svetsade komponenter till verkstadsindustrin.

Vi är gärna med från konstruktionsstadiet och delar med oss av vår erfarenhet.

svetslego

Industrihuset Grönalid Vansbro Tel: 0281-109 69

Hemsida: www.svetslego.se

År 1965 i augusti invigdes nya Nynäs bensinstation i Nås vilken då blev flyttad till där nuvarande Tempo-hallen i Nås ligger Nynäsmacken lag tidigare alldeles vid kyrkogårdsmuren vid busshållplatsen ca 100 m västerut där den drevs av Alex Lindholm till 1958 när sedan den övertogs av Biets för att senare blev flyttad just hit Det fanns i Nås ytterliggare 3 bensinstationer Gulf, Schell och Caltex, Här en bild av Invigningsceremonien i aug. 1965

Föreståndare Tommy Bieth

Disponent Erik Save från Stockholm klipper bandet medan personalen avvaktar klippet

Frv Tommy Bieth, Elin och Tore Bieth,
Foton från Sveds Birgitta

Chauffören o
Disponent Erik Save

KOLMILORNAS TID ÄR FÖRBI, VALFRID HANN MED 250 MILOR TILL 1945

Valfrid Larsson var född 1891 och hans hustru Sara Greta född 1894 samt barnen Astrid f 20, Sten f 22, Nils f 23, Lars f 34, bosatta i Finnmarksbyn Sigfridstorp. Valfrid livnärde sig och övriga familjen med kolning som han utövade till 1945 då 54 år gammal. Han började vara med sin far redan vid 10 års ålder och sedan när han var 14 år (1905) kolade han själv sin första mila i omgivningen av hemmet kring Sigfridstorp. Och 40 år senare skulle han ha kolat 250 milor (drygt 6 milor/år i snitt).

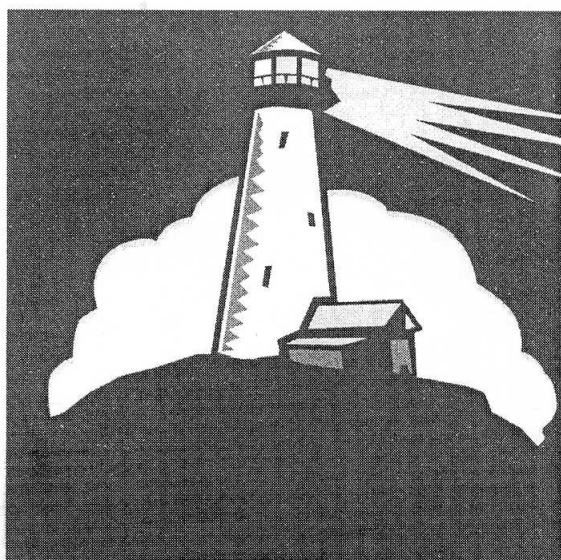
Men på den tiden fanns det behov av kol och kolved fanns det också gott om i skogarna. Det mesta av kolen fraktades till Tretjärns järnvägsstation och en del har han fraktat till Vansbro stations kol-brygga. Men ibland kördes kolfororna direkt till järnbruken om det var någorlunda minimal väglängd dit.

Kolarens verktyg var Spade Klubba, Yxa, och Milspett, som var kolarens livförsäkring, med den kunde han kontrollera kolningens gång i milan och med spaden kunde han öppna upp draghål i milfoten och styra värmen eller (kolningssonen) Klubban var också den viktiga detalj som man använde att slå ihop milan där en "frät" uppstått och bildat ett tomrum ikring. Sedan fick man ligga på "åga" somnade man in för hårt så kunde det slå eld och brinna upp, utan kolaren fick sova med öppna ögon sås det.

Valfrids uttryck om milans gång benämnde han som ett Glödande inferno.
(I dag kolas milorna mest som att se hur traditionen förelåg för kolarna och kolen kan sedan användas till grillning i mindre skala men det är faktiskt efterfrågan på kol.)

Du har varit fantastisk Valfrid !

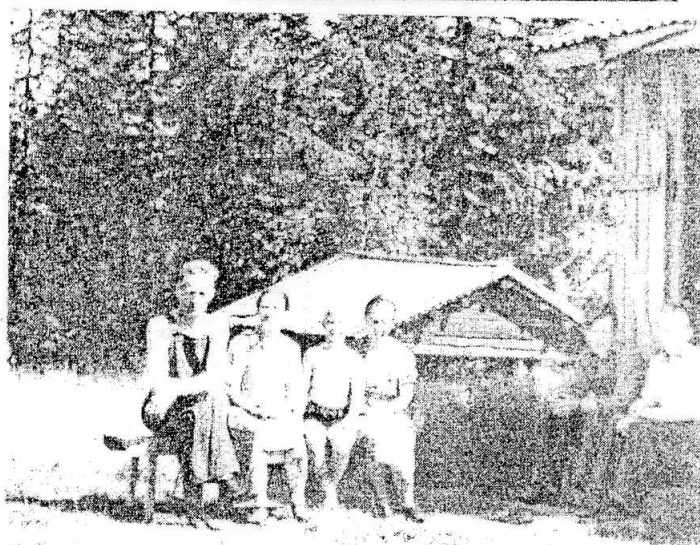
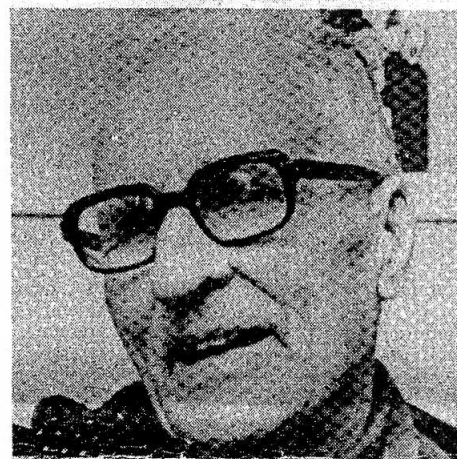
,,,kanske behöver ni en ljuspunkt till julen, vi kan bygga er ett fyrtorn, ring oss...!!

HJULBÄCKS BYGG HB.

TEL.0281-301 72

070- 355 33

Valfrid, Sara-Greta, Lars, Astrid, Nils, Sten.

Elever i engelska i Nås
Ledare Helena Nilsson

Övre raden:

Gulli Johansson, Mona Marcus,
 (Helena), Ing-Britt Bergsten,
 Anna-Britta Johansson,

Nedre raden:

Marianne Lundin, Ester Olsson,
 Anna-Greta Olsson, Eivor Israels,
 Täpp Olga Eriksson

Kortet lånat från: Yngve Israels

GAMMALT VVKORT FRÅN NÅS

Från Inspelningen av Filmen
 Ingmarssönerna Som inspelades
 huvudsak i Nås på 1910-talet
 Till höger på bilden med Hatt
 Fältivar N.G Larsson

Bägge korten från Gunnel Larsson, dotter / dotter
 till N.G. Larsson

okänd   okänd   okänd   okänd   okänd

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Börje Schulzberg Dopp Ragnar, N.G.'s Nisse, Dopp Lars Dansar Ernst
 Taget c:a 1918, - 1919 Dopp Lars blundar för han vill inte vara med på kortet

Denna vackra kvinna är...

Missionär Agnes Liljedahl

Verksam vid Filadelfia i Lövsjön i många år!

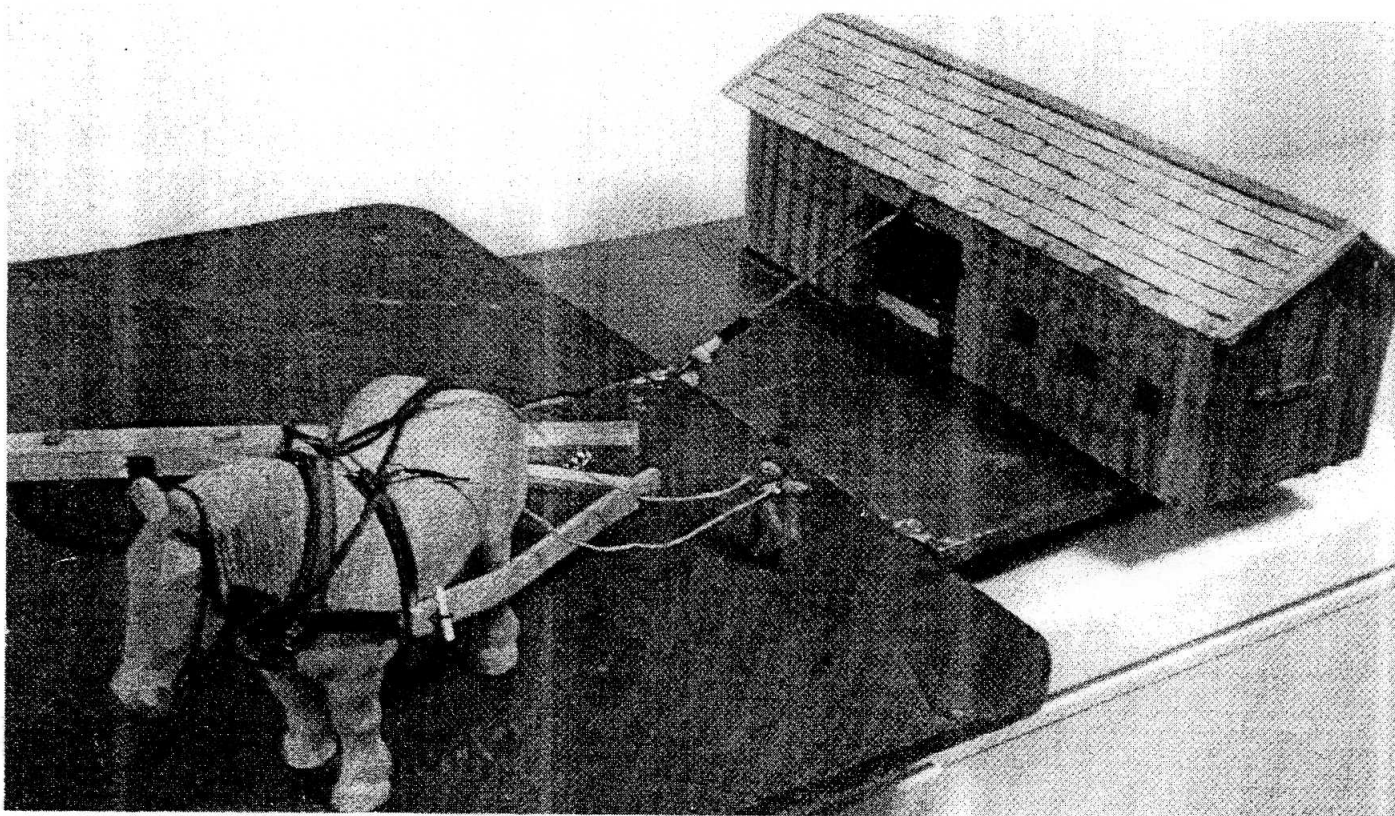
En tragisk olycka i en storfamilj år 1936

När Orsalbron byggdes arbetade min far Målar Arvid och pojkarna Folke och Bror i ett arbetslag med många Hästar och Karlar.

Tänk er en dyngkärra med jord rymde mindre än en kubik. Detta var som att spotta i havet, när dom tippade ur den i vattnet (men trägen vinner). I jordtaget hängde en stor sten, som dom ville att vägmästar Björling skulle spränga ner med dynamit, men det blev inte av, men en dag lossnar stenen och far kommer i kläm med påföljd att bägge lårbenen gick av samt flera revben och tänder skadade samt 3 månader på Falu lasarett.

Nu vart det Folke och Bror som fick vara stora karlar tröskning, potatisen skulle skördas. Då fick jag uppgiften att köra vandrigen. 6 år gammal, gå runt, runt, hela dagen, och det blev mitt jobb varje höst med trösklov från skolan.

Ett sorgligt minne från Målar Åke

Tröskvandring förekom allmänt vid förra seklets tidigare hälft när tröskningen skulle ske på hösten. Och vad Målar Åke här skriver om att han fick köra vandrigen vid 6 års ålder och det låg i hans minne så starkt att han gjorde en modell av en tröskvandring där hästen var den arbetande motorn som vandrade runt runt under hela tröskförloppet. Hästen bands vid en stång som med en vinkel-växel stod i förbindelse med en remskiva som roterade och överförde rotation till tröskverkets remskiva, utväxlingen var ganska förstorad så det behövdes inte några höga hastigheter på hästen men många varv runt stångcentrum.

"Här en modell av Åkes Tröskmoment"

**VI UTVECKLAR OCH TILLVERKAR
batteriladdare för industrier,
tekniska hjälpmedel
och fordon.**

Tankar kring en gammal "Rotstälpa".

Under mossor och multnande blader
jag ligger där i skogen,
en bit av en jätte, ett murket kardaver.

Tänk dej mej frisk och grön,
då fanns suset i min krona,
och kottar med frön.
Jag gav skydd åt fågelbona.

Jag var en rese, mina bröder var lika,
snart har vi alla för sågar fått vika.

Jag föll för en stormvind,
som drog genom skogen,
-men då var jag mogen.

Karl Hansson.

Några kryptiska benämningar vid Fäboden

Hävlär = Störar att bära hö på

Brömman = Liens fäste

Bugu = Ryggväska

Ringo = Grythängare i spisen

Kia = Inhägnad kring fjösä

Svalka = Att bära hö i

Sletjå = Småhö so man lockade korna med

Bufförslänk = Vidjegrimma åt kalvar

Fotonä = Handtag på en trähink

Kujå = Lockrop åt Krittera

Stannsta = Vilplats för vallkullor

Tjäckelyxa = Billa

Ett tidigt 50-talsminne från Nederborgs skola

Vårterminens höjdpunkt näst Examen var den årliga skidtävlingen i vilka hela skolan deltog. I våran klass vanns tävlingen alltid av "den oslagbare" Fins Bengt. Ett år vann jag!? till min Egen och andras förvåning. Men var var Bengt? Efter att alla gått i mål, syntes en ensam figur komma stakande efter älven, Bengt? Efter målgång intervjuades han och förklarade, Je feck löv hem på husä.

Lennart Blixt

**BATTERILADDARE
I ALL ÄRA MEN...
"SJÄLVÄR JAG BÅDE
LADDAD OCH LADDARE!"**

TEL. 0281-30400

Hemsida

www.batteriladdare.com

**Swede
electronics**

DU SOM REDAN HAR
EN KAMEL ELLER
TÄNKER ÅKA TILL DERAS HEMLAND UNDER
JULEN, KÖP MED DIG EN **SIT RIGHT** SÅ
SITTER DU **ALLTID RÄTT!!!**

sit RIGHT

— NUMMER ETT I SKOGEN —

Sit Right AB, Närsjövägen 36, SE-780 53 Nås, Sweden
Tel 0281-300 30, Fax 0281-59 51 07, www.sit-right.se, mail@sit-right.se

Nåsdräktens utveckling under 1900-talet

Har nåsdräkten förändrats under 1900-talet och hur i så fall? Vem eller vilka har påverkat förändringarna? När användes den? Frågor som dessa stod i fokus när en grupp dräktintresserade träffades under fyra dagar i Nås Hemslöjdsförenings och Vuxenskolans regi.

Nåsdräkten är ovanlig på många sätt, vilket gör dess historia än mer spännande och värdefull att teckna ner. Bara en sån sak som att den aldrig varit ur bruk kan inte många dräkter skryta med. Men i Nås bars den (framför allt kjol och hucklä) till vardags av några kvinnor ända in på 1950-talet. Visst hade den röda kjolen och det rosiga förklädet och halsduken blivit högtidskläder redan i början av 1900-talet, som bröllopsbilden visar. Men några kjolar kanske fick sluta sina dagar som vardagskjolar och andra hängdes in och vårdades omsorgsfullt tillsammans med förkläden och halsdukar till glädje för kommande generationer.

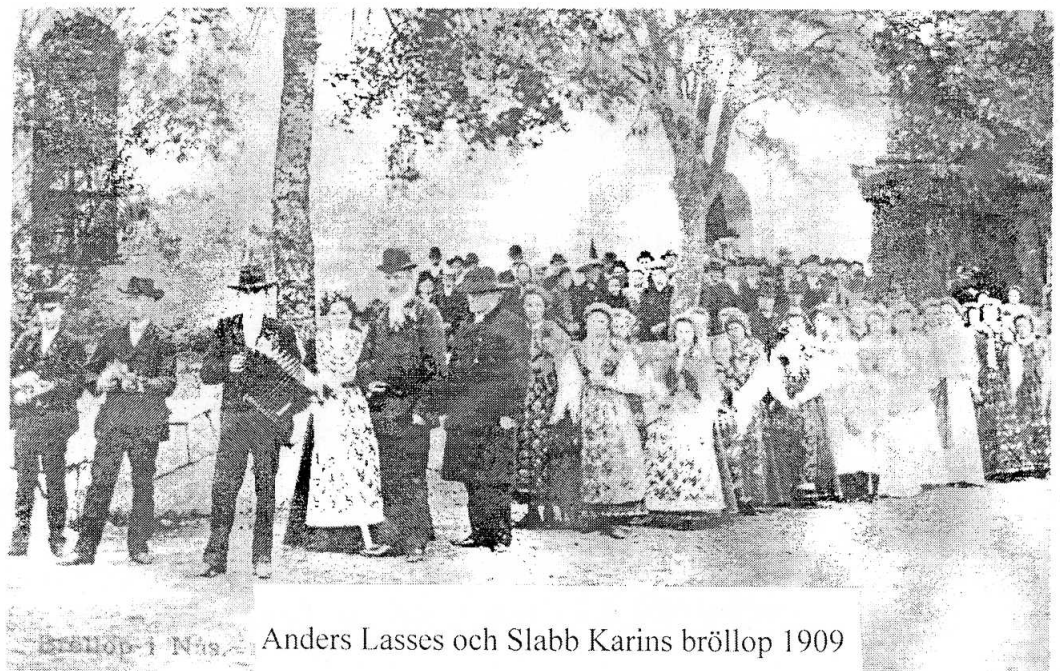
Det finns inte heller några nedskrivna föreskrifter om vad som är "rätt eller fel" eller hur det "skall vara". Då blir det förstas extra spännande att ta reda på "hur det blev" och vilka som låg bakom de förändringar som ändå skett. Under de fyra dagarna fick vi se delar av nåsdräkten från slutet av 1800-talet fram till de material som är tillgängliga på hemslöjden i dag för den som vill skaffa sig ny dräkt. Vi hade också besök under två av dagarna av Anna-Karin Jobs Arnberg från Floda som just tillträtt en tjänst på Nordiska museet som intendent med folkliga textilier som ansvarsområde och Erik Thorell, från Gagnef och ansvarig för Skansens klädkammare. Bägge två bistod med sakkunskap om datering av material, färger och utförande.

Många frågor kvarstår. Om du som läser detta känner någon som vävde, sydde, broderade, virkade, stickade eller sydde skinnkläder till nåsdräkten under 1900-talet så hör av dig till Nickusboden, tel 0281-30252 (telefonsvarare om ingen är på plats) eller info@nas.hemslojden.org. Vi vill också redan nu avisera att vi hoppas på en fortsättning till våren eller sommaren. Kanske en utställning, eller "Nåsdräktens dag" eller något annat. Då behöver vi din hjälp så håll utkik efter mera information! Och har du nåsdräktsdelar om det så bara är en liten tygbit eller en bandstump eller ett gammalt foto, kasta ingenting! Varje bit är värdefull när det gäller att lägga pusslet om nåsdräktens historia!

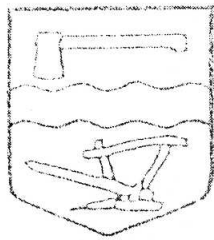
Magnuses Karin, Däpp Inger, Jont Margareta och Skans Vicky

Kvinna i Nås-dräkt

Anders Lasses och Slabb Karins bröllop 1909

Från en regnig och blöt sensommar och höst ser vi fram mot vintermånaderna som närmar sig med raska steg och hoppas på en vit vinter med måttliga temperaturer. Och vi hoppas även nu kunna ge Er en läsvärd tidskrift att beskåda under vinterkvällarna. Ni har varit duktiga med att förmedla stoff till kommande "varg", och jag hoppas att ni även fortsättningsvis levererar material så vi åter kan distribuera "Nåsvargen".

Jag vill tacka alla som sponsrat med annonser och som bidragit med material och information samt alla läsare en riktigt.....

God Jul och ett Gott Nytt År!

Detta Är en bild av Fiskgjusen ovanför sitt bo vid "Simas Rönning" för ca 50 år sedan, Jag var då med Tysk Gösta dit och visade vägen mellan Gräsberget och Klädberget, det står mitt i rågången mellan Nås och Floda socken ca. fyra km. N om Gräsbergets fåbod

Foto av Gösta Tysk